

Kako se pravi

Etno-mreža sačuvala

Pustovanje vune

Marko Andrejić

Vuna je u narodnoj radinosti jedna od najčešće korišćenih sirovina za izradu odevnih predmeta. Zbog svojih dobrih osobina, koristi se za izradu predmeta tkanjem i pletenjem, a najstariji etnografski podaci pominju i tehniku pustovanja. Gotovo zaboravljeni način upotrebe vune, Etno-mreža je uspeła da sačuva i obnovi. Ta tehnika podrazumeva valjanje vune i njeno oblikovanje samo uz pomoć vode i sapuna. Članice Etno-mreže izrađuju pustovane podmetače, papuče, kape, kao i lopte, nekada prve poznate igračke, koje danas uglavnom imaju funkciju anti-stres lopte.

Najlepši i najznačajniji očuvani tekstilni predmeti izrađeni su u ovom materijalu, i još se mogu naći pravi biseri kreativnosti.

Kvalitet vune domaćih ovaca nema finoću kao npr. vuna merino ovaca, ali je dovoljno dobar da zadovolji potrebe seoskih domaćinstava. Sa razvojem tekstilne vunarske industrije u Srbiji, poput Vučjanke, Paraćinke i Vunarskog kombinata, za izradu finijih tkanina uvozila se najkvalitetnija vuna, uglavnom iz Australije i sa Novog Zelanda, tako da su naši proizvodi od nje bili izuzetno cenjeni u čitavoj Evropi.

Na kvalitet vune utiče dužina, tananost i kovrdžavost dlake. Što je tanja i duža, kvalitet je bolji. Vuna ima osobinu da prirodno reguliše temperaturu. Unutrašnjost vlakna vune može preuzeti vodenu paru, dok spoljna površina odbija vodu: vlakno, u odnosu na svoju suhu težinu, prihvata i do 33% vode, a da se nema utisak da je vlažna. Suši se znatno brže nego, na primer, pamuk. Proizvod od vune, u odnosu na ukupnu zapreminu sadrži, do 85% vazduha, što mu omogućava svojstvo da veoma dobro greje. Vuna se ne prlja i ne gužva, jer je vlakno elastično. Osim toga, jednom obojena vuna ne gubi boju i nije zapaljiva. Ne gori, nego se odmah pretvara u ugljen, a za razliku od veštačkih vlakana jedva da upija znoj. Bez posebne obrade, može izazivati osećaj neprijatnog „grebanja“ na koži, što nije slučaj kod predmeta izrađenih od fine merino vune.

Za dobijanje vune, ovce se šišaju, dok se kašmirske koze i angorski kunići iščešljavaju. Kod nekih vrsta ovaca vuna se čupa.

Tipovi vune se određuju prema kvalitetu vlakna:

1. Merino vuna

Fino, meko, vrlo kovrdžavo i najkvalitetnije vlakno vune. Potiče od merino ovaca sa Novog Zelanda. Koristi se za proizvodnju visokokvalitetnog kamgarna, finog štofa za gornju odeću.

2. Krosbred vuna

Vuna srednjeg kvaliteta, srednje finoće, ne tako meka i kovrdžava kao merino, potiče od krosbred ovaca koje su mešanci između merino i ovaca sa grubom vunom. Ova se vuna koristi takođe za proizvodnju ogrtača i druge predmete za kućnu upotrebu.

3. Gruba vuna

Vuna najnižeg kvaliteta, vrlo gruba, slabo ili nimalo kovrdžava, potiče od ovaca sa grubom vunom kao što je šetlandska ovca. Koristi se za proizvodnju tepiha ili ima tehničku primenu (proizvodnja izolacionih materijala i slično).

